

Jarosław Bodziony
Akademia Finansów i Biznesu Vistula – Warszawa

RYNEK BRANŻOWY SAMOCHODÓW OSOBOWYCH W POLSCE W LATACH 2000-2016

Streszczenie

Celem opracowania jest szczegółowa analiza rynku branżowego samochodów osobowych w Polsce w latach 2000-2016. Przedstawiono produkcję samochodów w latach 2000-2016. Zamieszczono również zestawienie najchętniej kupowanych marek samochodów osobowych oraz najczęściej kupowanych modeli samochodów osobowych w Polsce w latach 2000-2016. Scharakteryzowano sprzedaż nowych samochodów osobowych w Polsce w latach 2000-2016.

Słowa kluczowe: rynek samochodów osobowych, marka, model, sprzedaż.

Kody JEL: M31

Branża¹ motoryzacyjna umacnia systematycznie swoją pozycję w polskiej gospodarce. Eksport produktów motoryzacyjnych stanowi już ok. 15% ogółu wartości eksportu towarowego. Od kilku lat stale rośnie rola producentów części i akcesoriów samochodowych, których bardzo dobre wyniki przekładają się na wzrost całej „motobranży” w Polsce.

Znaczenie sektora dla gospodarki potwierdzają też m.in. dane dotyczące działalności w specjalnych strefach ekonomicznych (SSE) – „motobranża” przeważa w 6 z 14 funkcjonujących w naszym kraju SSE.

W Polsce działalność prowadzi ok. 1,3 tys. producentów motoryzacyjnych szeroko rozumianego sektora, a cały sektor – razem z przedsiębiorstwami handlowo-usługowymi – to ponad 80 tys. firm².

Po Czechach, Polska jest drugim producentem samochodów w Europie Środkowo-Wschodniej. Spośród 40 fabryk samochodów i silników regionu, aż 16 znajduje się w Polsce³.

Jesteśmy krajem, który na przełomie XX i XXI wieku pozyskał znaczne inwestycje zagraniczne w sektorze motoryzacyjnym i w konsekwencji stał się jednym z największych producentów samochodów, części i podzespołów motoryzacyjnych w naszej części Europy. Motoryzacja stała się jedną z kluczowych

¹ Branża – gałąź produkcji lub handlu obejmująca towary lub usługi jednego rodzaju.

² http://www.biznes.newseria.pl/komunikaty/motoryzacja/branza_motoryzacyjna,b77055161 [dostęp: 15.11.2019].

³ <http://www.paiz.gov.pl/sektory/motoryzacja> [dostęp: 15.11.2019].

gałęzi polskiego przemysłu, zarówno pod względem wartości produkcji, zatrudnienia, nakładów inwestycyjnych, jak i udziału w eksporcie. Co więcej, Polska jest także największym w regionie rynkiem, jeżeli chodzi o sprzedaż towarów i usług związane z motoryzacją.

Przełom pierwszej i drugiej dekady bieżącego stulecia pokazał, że polski przemysł motoryzacyjny wykazał większą odporność na niekorzystną koniunkturę, niż można byłoby się spodziewać. Obecnie wraca do stanu równowagi. Należy jednak zauważyć, że w latach 2000-2014 część firm borykała się z problemami związanymi z niedostatecznym popytem, co powodowało redukcję zatrudnienia oraz przestoje w produkcji. Dane ekonomiczne wskazują jednak, że sytuacja polskiego przemysłu motoryzacyjnego jako całości jest dobra. Ta odporność polskiego przemysłu motoryzacyjnego wynika z dwóch podstawowych czynników: po pierwsze, wiąże się ona ze specyficznym profilem produkcji polskich fabryk samochodów, nastawionych głównie na małe, stosunkowo niedrogo modele samochodów (chciałoby się powiedzieć – w sam raz na ciężkie czasy). Po drugie, kluczową rolę odgrywa w nim sektor części i podzespołów motoryzacyjnych, w którym z roku na rok notuje się kolejne inwestycje.

W związku z tym, że polski przemysł motoryzacyjny jest w dużym stopniu nastawiony na eksport, jego kondycja jest bardzo silnie uzależniona od popytu na zagranicznych rynkach, w szczególności zachodnioeuropejskich.

Dokonując oceny kondycji rynku motoryzacyjnego w Polsce nie można zapominać o tym, że w latach 2007-2009 niektóre państwa Unii Europejskiej (np. Niemcy, Włochy) wprowadziły dopłaty do nabywanych nowych samochodów przy jednoczesnym złomowaniu starych. Dopłaty te zaowocowały znacznym wzrostem sprzedaży małych samochodów, produkowanych właśnie w Polsce. Wycofanie tych dopłat w kolejnych latach wpłynęło na poziom sprzedaży małych samochodów produkowanych w Polsce⁴.

W okresie 2000-2014 produkcja samochodów osobowych w Polsce przeszła pełen cykl koniunkturalny⁵ (por. wykres 1). Rok 2002 był rokiem najniższej produkcji w polskim przemyśle samochodowym, później było już tylko lepiej, aż do 2008 roku, kiedy produkcja pojazdów wyniosła 944,9 tys. i była najwyższa w badanym okresie.

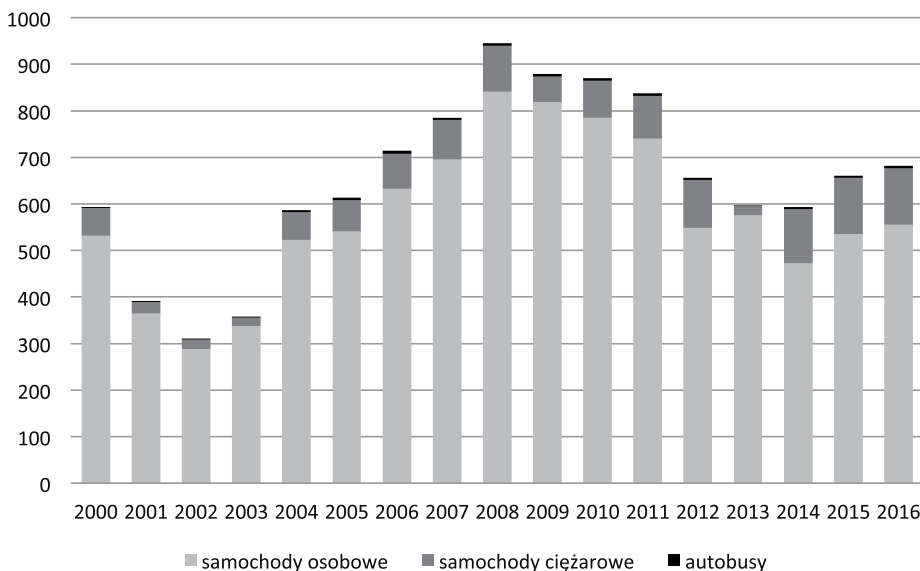
⁴ <http://www.kpmg.com/PL/pl/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Strony/Raport-branzy-motoryzacyjnej-2011.aspx> [dostęp: 15.11.2019].

⁵ Cykl koniunkturalny – oznacza występujące naprzemian okresy przyspieszenia i spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego. Wahania takie są typowe dla gospodarek rynkowych i w praktyce nie daje się im zapobiec. Celem polityki makroekonomicznej we współczesnych gospodarkach jest jednak ograniczenie skali tych wahań (czyli spowodowanie, aby w okresach przyspieszenia wzrost PKB nie był nadmiernie wysoki, a w okresie spowolnienia dynamika PKB nie ulegała zbyt niemu obniżeniu).

W 2010 roku z polskich fabryk wyjechało 869 400 samochodów, to jest o 9 600 mniej niż w 2009 roku. Spadek ten był rezultatem ograniczenia produkcji samochodów osobowych o ponad 4%⁶.

Szczegółowa analiza koniunktury branży samochodowej pokazuje, że w początkowym badanym okresie, czyli w latach 2000-2002 produkcja samochodów w Polsce nieustannie zmniejszała się.

Wykres 1. Produkcja samochodów w Polsce w latach 2000-2016

Źródło: <http://www.pzpm.org.pl/Rynek-motoryzacyjny/Produkcja-pojazdow-samochodowych-w-Polsce> [dostęp: 15.11.2019].

W 2003 roku nastąpił nieznaczny wzrost produkcji, aby w 2004 roku skoczyć o blisko 40 %. W 2005 roku nastąpił nieznaczny wzrost produkcji o 27,5 tys. egzemplarzy (por. tabela 1).

W latach 2006-2008 produkcja samochodów w Polsce zwiększała się, aż do 944,9 tys. egzemplarzy. Lata 2009-2011 to nieznaczne, aczkolwiek stałe spadki produkcji. Znaczny spadek produkcji zanotowano w 2012 roku, w którym wyniosła zaledwie 548,1 tys. egzemplarzy. Podobny poziom produkcji był w 2013 roku (575,1 tys.). W 2014 roku nastąpił kolejny spadek produkcji samochodów osobowych do 472,6 tys. egzemplarzy (przy nieznacznym spadku do 593,5 tys. ogółem wyprodukowanych samochodów).

⁶ <http://www.kpmg.com/PL/pl/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/2011/Raport-branzy-motoryzacyjnej-2011.pdf> [dostęp: 15.11.2019].

Tabela 1. Produkcja pojazdów samochodowych w Polsce w latach 2000-2016 (w tys. sztuk)

Wyszczególnienie	Samochody osobowe	Samochody ciężarowe	Autobusy	Razem
2000	532,0	59,0	2,0	593,4
2001	364,0	25,5	1,6	390,9
2002	288,0	21,0	1,7	311,0
2003	338,0	18,5	1,8	358,3
2004	523,0	59,0	4,2	585,7
2005	540,0	67,7	5,4	613,2
2006	623,0	76,0	6,0	714,9
2007	695,0	86,1	3,6	784,6
2008	841,0	99,3	4,6	944,9
2009	819,0	55,4	4,9	879,0
2010	785,0	79,9	4,5	869,4
2011	740,2	92,1	5,1	837,3
2012	548,1	103,9	3,9	656,0
2013	575,1	21,1	1,4	597,6
2014	472,6	115,9	5,0	593,5
2015	534,7	120,9	5,0	660,6
2016	554,6	122	5,2	681,8

Źródło: <http://www.pzpm.org.pl/Rynek-motoryzacyjny/Produkcja-pojazdow-samochodowych-w-Polsce> [dostęp: 15.11.2019].

Wyniki badanego okresu wykazują wahania (różnica pomiędzy wynikiem 2002 roku a 2008 to blisko 550 tys. egzemplarzy). Ostatnie lata to wyraźny trend zmierzający do stabilizacji rynku produkcji nowych samochodów. Stabilizacja może wskazywać na poszukiwanie nowych możliwości rozwoju rynku i zwiększenia produkcji w przyszłości. Świadczą o tym również zapowiedzi zagranicznych koncernów motoryzacyjnych, które ogłaszają plany inwestycyjne w naszym kraju. Jeżeli zatem nie wystąpią nieprzewidziane perturbacje w europejskiej czy światowej gospodarce, w polskim przemyśle motoryzacyjnym może otworzyć się okres stabilnego rozwoju⁷.

W latach 2000-2016 sprzedaż na rynku samochodów osobowych w Polsce zdominowały trzy przedsiębiorstwa (por. tabela 2)⁸. Początek pierwszej dekady XXI w. to zdecydowana dominacja firmy Fiat. Dopiero w 2005 roku udało się „pobić” dotychczasowego lidera rynku. Na pozycji lidera na dwa lata uplasowała

⁷ <http://www.kpmg.com/PL/pl/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Strony/Raport-branzy-motoryzacyjnej-2011.aspx> [dostęp: 15.11.2019].

⁸ <http://moto.onet.pl/1635991,1,najchetniej-kupowane-auta-w-polsce-2000-2012-r,artykul.html?node=8> [dostęp: 15.11.2019].

się Skoda. Następne dwa lata to z kolei dominacja Toyoty. Lata 2009-2016 to ponowne zdominowanie rynku przez Skodę⁹.

Tabela 2. Najchętniej kupowane marki samochodów osobowych w Polsce w latach 2000-2016

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Marka	Fiat	Fiat	Fiat	Fiat	Fiat	Skoda	Skoda	Toyota
Rok	2008	2009	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Marka	Toyota	Skoda	Skoda	Skoda	Skoda	Skoda	Skoda	Skoda
Rok	2016							
Marka	Skoda							

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Samar¹⁰.

Analizując rynek sprzedaży samochodów osobowych w Polsce pod względem marek pojazdów nie sposób pominąć podziału pod względem modeli, które najlepiej sprzedawały się w poszczególnych latach (por. tabela 3).

Lata 2000-2003 to okres, w którym w Polsce najlepiej sprzedawał się Fiat Seicento. W kolejnym roku była to Skoda Fabia. Rok 2004 to okres, kiedy dominował Fiat Panda. Od roku 2005 przez kolejne pięć lat na rynku polskim najlepiej sprzedawała się Skoda Fabia. Na początku drugiej dekady nastąpiła zmiana modelu, ale nie marki, ponieważ najlepiej sprzedającym się modelem została Skoda Octavia¹¹.

⁹ http://www.samar.pl/_/19/19.m/44/19.t/2/ku-2000-2010.html19.2a/61219/Skoda---Liderzy-polskiego-ryn [dostęp: 15.11.2019].

¹⁰ Instytut Badań Rynku Motoryzacyjnego SAMAR działa na rynku od blisko 20 lat. Jego działalność obejmuje gromadzenie, analizowanie i udostępnianie poprzez serwis internetowy www.samar.pl lub w postaci opracowań porównawczych, ogólniedostępnych danych dotyczących rynku motoryzacyjnego w Polsce.

¹¹ http://www.samar.pl/_/19/19.m/44/19.t/2/ku-2000-2010.html19.2a/61219/Skoda---Liderzy-polskiego-ryn [dostęp: 15.11.2019].

Gromadzone przez IBRM SAMAR dane pozyskiwane są w sposób transparentny od producentów, dealerów oraz firm działających w branży motoryzacyjnej, a także od jednostek rządowych, w tym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwa Finansów. Wszystkie zebrane informacje są jawne, a dokonywane w oparciu o nie analizy opierają się wyłącznie na kryteriach obiektywnych.

Podstawowym celem prowadzonej przez IBRM SAMAR działalności jest sporządzanie analiz rynkowych, prezentujących trendy w zakresie sprzedaży i rejestracji m.in. aut osobowych, dostawczych i ciężarowych, możliwych scenariuszy rozwoju rynku w przyszłości, porównanie z poprzednimi okresami, a także porównawcze badanie ofert poszczególnych marek, typów oraz wersji oferowanych na polskim rynku samochodów osobowych i dostawczych, sprowadzonych do warunków porównywalności, tzn. przy rozszyfrowaniu, na potrzeby tej porównywalności, istotnych elementów wynikających ze specyfikacji samochodów lub koncepcji marketingowych stosowanych przez poszczególne firmy producenckie lub dealerów, w tym oferowanych upustów cenowych lub innego rodzaju promocji.

Tabela 3. Najchętniej kupowane modele samochodów osobowych w Polsce w latach 2000-2016

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Model	Fiat Seicento	Fiat Seicento	Fiat Seicento	Skoda Fabia	Fiat Panda	Skoda Fabia	Skoda Fabia	Skoda Fabia
Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Marka	Skoda Fabia	Skoda Fabia	Skoda Octavia	Skoda Octavia	Skoda Octavia	Skoda Octavia	Skoda Octavia	Skoda Octavia
Rok	2016							
Marka	Skoda Octavia							

Źródło: jak w tabeli 2.

W roku 2011 sprzedano ponad 16 tys. Skody Octavii.. Kolejne miejsca zajęły: Opel Astra (11,1 tys.), Skoda Fabia (10,7 tys.), Ford Focus (9,3 tys.) i Toyota Yaris (6,6 tys.). Octavia była najchętniej wybieranym samochodem zarówno przez klientów indywidualnych, jak i przez przedsiębiorców¹².

Najlepiej sprzedającym się modelem w 2012 roku była ponownie kompaktowa Octavia. W 2012 roku na polskim rynku zarejestrowano ich aż 15 635 sztuk. Ten funkcjonalny i rodzinny samochód trafił w gusta wielu klientów¹³.

Kolejne lata 2013 i 2014 to także okres dominacji Skody Octavii, której sprzedano odpowiednio 11 463¹⁴ i 13 947 sztuk¹⁵. Polacy upodobali sobie na dobre Skodę jako samochód spełniający najlepiej ich oczekiwania.

Sprzedaż nowych samochodów osobowych zarówno produkowanych w kraju, jak i importowanych w latach 2000-2016 została przedstawiona na wykresie 2. Analizując pierwszą dekadę XXI wieku należy podkreślić, że najlepsze wyniki osiągnięto w roku 2000. Sprzedaż na poziomie 478 739 była największa w całej pierwszej dekadzie.

W latach 2001-2002 miał miejsce spadek sprzedaży, do poziomu 308 158 w 2002 roku. W 2003 roku nastąpił wzrost sprzedaży do poziomu 358 414 samochodów. W kolejnych dwóch latach wystąpił spadek sprzedaży do poziomu 235,5 tys. w 2005 roku. Odwrócenie niekorzystnej tendencji nastąpiło w 2006 roku. Wzrost sprzedaży utrzymał się w zasadzie do 2010 roku. W latach

¹² <http://regiomoto.pl/portals/aktualnosci/najpopularniejsze-samochody-w-polsce-w-2011-ranking-i-zdjecia> [dostęp: 15.11.2019].

¹³ http://superauto24.se.pl/auto/skoda-numerem-1-sprzedazy-nowych-aut-w-polsce_299877.html [dostęp: 15.11.2019].

¹⁴ <http://www.topgear.com.pl/aktualnosci/top-10-najchetniej-kupowane-auta-w-polsce-w-2013/q6g47h> [dostęp: 15.11.2019].

¹⁵ <http://www.auto-swiat.pl/wiadomosci/sprzedaz-samochodow-w-2014-r-skoda-vw-toyota-na-czele/3vg6p> [dostęp: 15.11.2019].

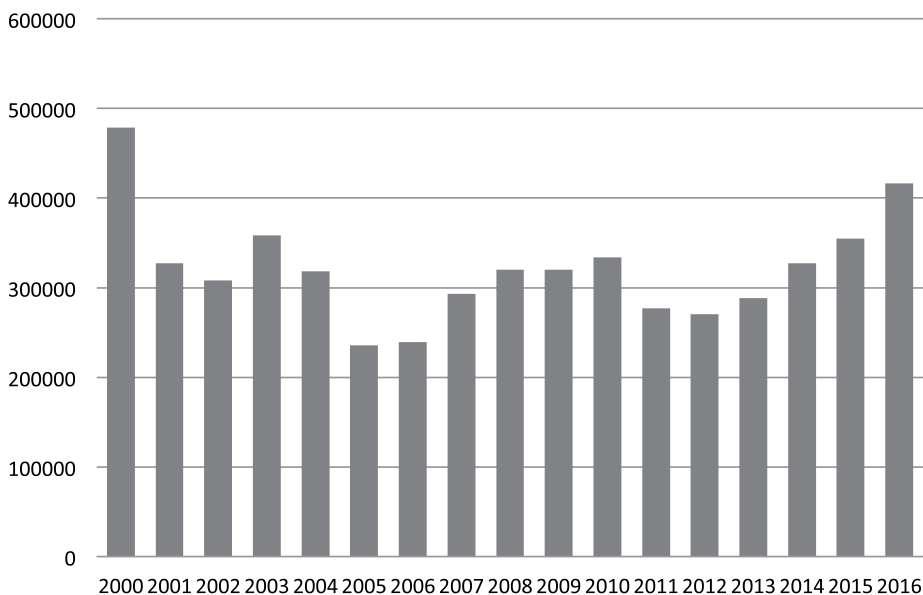
2011-2012 nastąpił ponowny spadek sprzedaży, a następnie jej wzrost. W 2016 roku sprzedano 416 tys. samochodów osobowych¹⁶.

Warto zwrócić uwagę, że po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej wyraźnie spadła sprzedaż nowych samochodów w Polsce. Taki trend był wynikiem nagłego dostępu polskich konsumentów do tanich ale wciąż w dobrym stanie technicznym samochodów używanych sprowadzanych z krajów Unii Europejskiej. Ponowny znaczący wzrost sprzedaży nowych samochodów nastąpił w 2007 roku.

Sprzedaż w Polsce miała w badanym okresie charakter sinusoidalny.

Oceniając sprzedaż samochodów osobowych w Polsce w badanym okresie należy stwierdzić, że charakteryzuje się ona cyklicznością. Badany okres można podzielić na cztery podokresy. W pierwszym (lata 2000-2002) sprzedaż notowała spadek. W kolejnym podokresie (lata 2003-2005) nastąpił znaczny wzrost, a następnie spadek produkcji. W latach 2006-2010 następował powolny wzrost sprzedaży, by w latach 2011-2016 przejść przez spadek, do fazy wzrostu sprzedaży samochodów osobowych w Polsce.

Wykres 2. Sprzedaż nowych samochodów osobowych w Polsce w latach 2000-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Samar.

Tak więc sprzedaż w całym badanym okresie wykazywała skłonności do wzrostów i spadków. Wyjątkiem były lata 2005-2006, w których po wejściu

¹⁶ <http://www.auto-swiat.pl/wiadomosci/sprzedaz-samochodow-w-2014-r-skoda-vw-toyota-na-czele/3vg6p> [dostęp: 15.11.2019].

Polski w strukturze Unii Europejskiej nastąpił spadek sprzedaży samochodów osobowych w wyniku wzrostu znaczenia rynku samochodów używanych sprowadzanych z krajów Unii Europejskiej. Wówczas sprzedaż nowych samochodów w Polsce ukształtowała się na poziomie blisko 300 tys. egzemplarzy.

Porównując produkcję i sprzedaż należy stwierdzić, że kondycja polskiego rynku samochodów osobowych jest dobra, rokująca na przyszłość. W następnych latach należy spodziewać się dalszego powolnego rozwoju tego rynku.

Analizując marki i modele jakie cieszą się w Polsce największym powodzeniem można powiedzieć, że największe szanse na rozwój mają firmy, które w swojej ofercie posiadają samochody z niższych klas w bardzo przystępnej cenie.

Netografia

http://www.biznes.newseria.pl/komunikaty/motoryzacja/branza_motoryzacyjna_b77055161

<http://www.paiz.gov.pl/sektory/motoryzacja>

<http://www.kpmg.com/PL/pl/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Strony/Raport-branzy-motoryzacyjnej-2011.aspx>

<http://www.kpmg.com/PL/pl/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/2011/Raport-branzy-motoryzacyjnej-2011.pdf>

<http://www.kpmg.com/PL/pl/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Strony/Raport-branzy-motoryzacyjnej-2011.aspx>

<http://moto.onet.pl/1635991,1,najchetniej-kupowane-auta-w-polsce-2000-2012-r,artykul.html?node=8>

http://www.samar.pl/__/19/19.m/44/19.t/2/ku-2000-2010.html19.2a/61219/Skoda---Liderzy-polskiego-ryn

<http://regiomoto.pl/portalkomunikacji/aktualnosci/najpopularniejsze-samochody-w-polsce-w-2011-ranking-i-zdjecia>

http://superauto24.se.pl/auto/skoda-numerem-1-sprzedazy-nowych-aut-w-polsce_299877.html

<http://www.topgear.com.pl/aktualnosci/top-10-najchetniej-kupowane-auta-w-polsce-w-2013/q6g47h>

<http://www.auto-swiat.pl/wiadomosci/sprzedaz-samochodow-w-2014-r-skoda-vw-toyota-na-czele/3vg6p>

Cars Trade Market in Poland Between 2000 and 2016

Summary

Purpose of this elaboration is to complete detailed analysis of the cars trade market within 2000-2016 period. The cars production between 2000 and 2016 has been described in this elaboration as well as the comparison of the most popular brands and models. Additionally the work contains summary about new cars sale in Poland in the aforementioned period.

Key words: Cars trade market, brand, model, sale

JEL codes: M31

Afiliacja:

mgr inż. Jarosław Bodziony

Akademia Finansów i Biznesu Vistula

Wydział Biznesu i Stosunków Międzynarodowych

ul. Stokłosa 3

02-787 Warszawa

e-mail: jfpbodziony@wp.pl